

010000, Астана қ, Қабанбай Батыр даңғылы, 32/1
32/1
тел.: 8(7172) 98 33 11
e-mail: mps@mps.gov.kz

010000, г. Астана, пр. Кабанбай Батыра
тел.: 8(7172) 98 33 11
e-mail: mps@mps.gov.kz

№

2024 жылғы 3 мамырдағы
№ ДС-190 тапсырмаға

Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің
депутаттарына
(тізім бойынша)

Құрметті Депутаттар!

Қазақстан Республикасының Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі (бұдан әрі-*Министрлік*) жоғарыда көрсетілген тапсырманы орындау үшін мынаны хабарлайды.

Кәдеге жарату төлемі (КЖТ) **2019 жылғы желтоқсанда енгізілді**, Қазақстан нарығындағы ауыл шаруашылығы техникасының 30-дан астам түрінің тек Қазақстанда импортталатын және өндірілетін 3 түріне (тракторлар, астық жинау және сүрлем жинау комбайндары) қолданылады.

Техниканың қалған санаттарына, оның ішінде егуге арналған техникаға КЖТ қолданылмайды.

Қазақстанда құрылған жүйенің арқасында өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасының өндірісін оқшаулау кезінде кәдеге жарату алымы өндірілетін техниканың құнына кірмейді. Отандық өндірушілерге өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын өндіруді ынталандыру тетігі арқылы КЖТ қайтарылады.

Фермерлердің басым көпшілігі отандық өндіріс техникасын артық көреді. Сонымен, Қазақстанда сатылатын тракторлардың **80% - дан астамы және комбайндардың 75% - дан астамы отандық болып табылатындығын айта кету керек.**

Статистиканы талдай отырып, 2018-2019 жылдары КЖТ енгізілгенге дейін тракторлар 2018 жылы – **2 145** бірлік, 2019 жылы - **3 697** бірлік іске асырылды, тиісінше оның 136 бірлігі (6%) және 276 бірлігі (7%) еуропалық және американдық брендтер (*John Deere, CLAAS, Deutz Fahr, CASE, New Holland*), сондай – ақ, комбайндар 2018 жылы - 705 бірлік, 2019 жылы-1 026 бірлік, оның ішінде тиісінше 141 бірлік (20%) және 206 ед. (20%) бірлік еуропалық және американдық брендтер.

Сонымен қатар, 2023 жылы **4 875** бірлік жаңа трактор сатып алынды, 2018 жылмен салыстырғанда **өсім 2,2 есе**, оның ішінде **306** бірлік (6,2%) еуропалық және американдық брендтер.

Сондай-ақ, 2023 жылы **891** бірлік жаңа астық жинайтын комбайн сатып алынды. Өсім 2018 жылмен салыстырғанда **1,26 есе**. Сонымен қатар, еуропалық және американдық брендтерді сату үлесі **37,6%** - ға дейін өсті (335 бірлік).

КЖТ енгізілгеннен кейін Қазақстанда CLAAS және Deutz Fahr сияқты еуропалық брендтер, сондай-ақ өндірісті ұйымдастыру процесінде финдік Sampro бренді **локализацияландығын атап өткен жөн**. Бұл аталған компаниялардың серіктестерімен компоненттер өндірісін құруға мүмкіндік береді.

Нарық үлесі де **6%** шегінде өзгерді, сандық мәнде тракторлар бойынша 100 бірлікке өсім байқалады, комбайндар бойынша 37,6% - ға дейін немесе 300 бірліктен асады (*сатып алудың 1/3 бөлігі*). Сонымен қатар, жаңа брендтер пайда болды, американдық өндірушілер **John Deere-ден басқа, CASE және Buhler Massey Fergusson, Challenger** импорттала бастады.

Сондай-ақ кәдеге жарату алымынан түскен қаражат есебінен ауыл шаруашылығы техникасының жеңілдікті лизингі бағдарламасы іске қосылды, онда 50 млрд. теңге (*65 млрд. теңге микширлеуді ескере отырып*) бөлінді.

Анықтама ретінде: *ӨКМ есебінен бөлінген қаражатқа 1 559 бірлік трактор мен комбайндар берілді.*

Осылайша, бүгінде тракторлар мен комбайндар бойынша импортқа тәуелділік жоқ. Қазақстан нарығында фермерлер үшін **импорттық және отандық тракторлар мен комбайндардың барлық түрлері бар**. Фермерлер еуропалық брендтердің жоғары технологиялық техникасын пайдалануды жалғастыруда, бірақ Қазақстанда локализацияланған.

Бұл шаруа қожалықтарының **сатып алу қабілетін ұлғайту** бойынша Үкімет әзірлеген іс – шараларға – отандық техникаға шығындарды өтеуді **30% – ға дейін** ұлғайту (*импорт 25%, 2024 жылдан бастап-15%*), **жеңілдікті лизингтік қаржыландыруға қаражат бөлу**, сондай-ақ өндірушілерден-сенімді сервистік қызмет көрсету, екі жыл ішінде кепілдік беру, лизингтік қаржыландырудың болуы және пайдалану процесінде қосалқы бөлшектердің болуы.

Негізгі өзгерістер **басқа баға сегментінде болады**. Тракторлар мен комбайндарды сатып алудың өсуіне байланысты нарықта локализацияланған және импортталатын қытайлық брендтердің айтарлықтай саны пайда болды. Қол жетімді орташа тартқыш тракторлар 2018-2019 жылдар кезеңімен салыстырғанда **1,5 есе көп** сатып алынды.

Осыған байланысты арзан Беларусь тракторларының дәстүрлі үлесі 85% - дан 45% - ға дейін төмендей бастады, бұл ретте олардың саны азаймайды және жылына 3000 бірлік шегінде қалады. Сонымен қатар, жылына 1500 бірлік көлеміндегі Қытай тракторларын сатып алу өсуде.

КЖТ енгізілгеннен кейін ауыл шаруашылығы техникасының жаңару қарқыны өсті. Мәселен, 2016 жылы ол 2,2%, 2017 жылы – 1,9%, 2018 жылы – 3,5%, 2019 жылы – 4,0%, 2020 жылы – 4,1%, 2021 жылы – 4,3%, 2022 жылы – 4,4%, 2023 жылы – 4,5% құрады.

Сонымен қатар, бүгінгі таңда фермерлік шаруашылықтардың **сатып алу қабілеті өте төмен болып қала береді**. Шаруа қожалықтары мен шаруа қожалықтарының басым көпшілігінде шағын егіс алқаптары бар. Өздігінен жүретін ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту және 10% - ға дейін жаңарту қарқынына шығу үшін жыл сайынғы негізде жеңілдікті лизингтік бағдарламалар қажет.

Бұдан басқа, ел паркін тиімді жаңарту үшін өндірісті тиімді жоспарлау және оның қажеттілігін ескере отырып, фермерге қажетті техникамен қамтамасыз ету мақсатында өңірлер бойынша техниканың қажеттілігін *(түрлерін, санын, сипаттамаларын)* нақты түсіну қажет.

Бұл ретте, тиісті қаржыландыруды қамтамасыз ету кезінде отандық ауыл шаруашылығы техникасын өндірушілер **15 301** бірлік техникаға *(13 245 бірлік трактор және 2056 бірлік комбайн)* дейін көлемді ұлғайтуға ие.

Анықтама ретінде: *бүгінгі таңда АШТ ОТӨ қоймаларында 2 676 бірлік техника (2103 бірлік трактор және 573 бірлік комбайн) бар, сонымен қатар 2024 жылға 7 858 бірлік техника (6831 бірлік трактор және 1027 бірлік комбайн) көлемінде өндіріс жоспарланған.*

Сонымен қатар, ағымдағы лизингтік мөлшерлеме **22,5%** және **15%** - дан аванстық төлеммен фермерлерге кез келген КЖА ставкалары кезінде машина-трактор паркін жаңарту тиімсіз. Фермерлердің 80% - дан астамы үшін американдық және еуропалық брендтердің 200 млн. теңгеден асатын қымбат ауыл шаруашылығы техникасы **қолжетімді болмайды**.

Мысалы, құны 188,7 млн. теңгеден басталатын John Deere S760 *(367 л/с)* комбайнына кәдеге жарату алымы 3,6% құрайды. Бұл комбайнның құны 2022 жылы 157 млн. теңгені құрады. Қымбаттауы 31,7 млн.теңгені *(19,7%)* құрады, мұндай комбайнға КЖА кезінде 7 млн. теңге мөлшерінде, ол бастапқыда техниканың құнына кіреді.

Сол кезде Trion 730 *(408 л/с)* үлгісіндегі CLAAS локализацияланған техникасының бағасы 2022 жылы 177 млн. теңгені құрады. Қымбаттауы 21 млн.теңгені *(10,7%)* құрады, оның құны 7 млн. теңге мөлшерінде техника құнына қосылмайды.

Сонымен қатар, бұл техника **100 ц/га дейін (АҚШ, ЕО) жоғары өнімділігі бар** үлкен аумақтарды жинауға арналған. Өз кезегінде, Қазақстанда орташа өнімділік **15 ц/га** дейін құрайды.

Мемлекет басшысы отандық өндірушілер мен аграршылардың мүдделерін ескере отырып, ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту қарқынын жылына 8-10% - ға дейін жеткізу міндетін қойғанын ескере отырып, ауыл шаруашылығы техникасына улизиациялық алымды **қайта қарау тиімсіз болып көрінеді.**

Қазақстан Республикасы
Өнеркәсіп және құрылыс
министрінің міндетін атқарушысы

И. Шархан

Орын.: Несипкали Т.
8(7172)648-567
t.nesipkali@mps.gov.kz

Депутаттар тізімі

**«Жалпыұлттық социал - демократиялық партиясы»
фракциясының депутаттары:**

Н. Сайлаубай

Н. Әуесбаев

А. Рақымжанов

А. Сағандықова

«Қазақстан Халық партиясы» фракциясының депутаты:

К. Сейтжан

«АМАНАТ» партиясы фракциясының депутаттары:

Е. Сатыбалдин

Н. Ергешбаев

Н. Сарсенғалиев

Д. Исабеков

«Ақ жол» партиясы фракциясының депутаты:

Е. Бейсенбаев

«Ауыл» партиясы фракциясының депутаты:

Е. Саурыков